

MAMLAKATIMIZDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINI STATISTIK VAHOLASH

Abrorova Mushtariy

Guliston Davlat Universiteti talabasi

Umarova Gulhayo

Guliston Davlat Universiteti talabasi

Turayeva Gulizahro

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada xizmat ko'rsatish sohasining mazmuni, mohiyati va rivojlanish tarixi yuzasidan fikr va mulohazalar bildirilgan. Shu bilan birga O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishida xizmatlar sohasining tutgan o'rni va tarkibiy ko'rsatkichlarining tendentsiyalari aniqlangan.*

***Kalit so'zlar:** xizmat ko'rsatish sohasi, statistik ma'lumotlarni to'plash, jadval va grafiklar, mutlaq o'zgarish, o'zgarish sur'atlari*

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari orasida xizmatlar sohasi ustunlik qiladi. Ilg'or mamlakatlarning zamonaviy rivojlanish darajasi turli xil xizmatlar ishlab chiqish va ularning bozorini jadal rivojlanishini ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish darajasi jamiyat shakllanishining asosiy mezonidir.

O'zbekiston uchun xizmatlar statistikasi – statistika faoliyatining nisbatan yangi tarmog'i bo'lib, uning ahamiyati respublika informatsion tizimining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni milliy hisobchilik prinsiplari asosida shakllantirishga o'tishida jiddiy ravishda oshdi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 11-maydagi "Xizmatlar sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 5113-son qarorida xizmatlar sohasining mamlakatimiz iqtisodiyotidagi ulushini ko'paytirish, joylarda xizmatlar sohasidagi mavjud imkoniyatlarni to'liq ishga solish, xizmatlar turlarini kengaytirish va sifatini oshirish bo'yicha o'z yechimini kutayotgan muammoli masalalarni hal qilish alohida ta'kidlangan. "Xizmat" tushunchasiga mamlakatimiz olimlari ham o'z fikrlarini bildirib o'tishgan, xususan iqtisodchi olim M.M.Muxammedov quyidagicha ta'rif beradi: "moddiy ko'rinishga ega bo'lmagan, inson mehnati bilan yaratilgan barcha ne'matlar, ular oldi-sotdi obyektiga aylanishi yoki aylanmasligidan qat'iy nazar, bitta ibora bilan, ya'ni "xizmat" iborasi bilan nomlanadi.

Tahlil va natijalar.

Xizmatlar ko'rsatish sohasini rivojlantirish milliy iqtisodiyotning tarkibiy yangilanishi, aholi farovonligi va ish bilan bandligini ta'minlashda muhim ahamiyatga

ega. Shu bois, keyingi yillarda sohani rivojlantirishda jiddiy e'tibor berilishi natijasida, uning mamlakatimiz iqtisodiyotidagi o'rnida o'zgarishlar kuzatilmoqda. Shu o'rinda mamlakatimizda xizmatlar sohasining rivojlanish holatiga to'xtalsak, 2021 yilda YaIM hajmi 734587,7 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, shundan xizmatlar sohasiga 284165,4 mlrd so'mga to'g'ri keladi, yoki uning YaIMdagi ulushi 38,6 foizni tashkil etib, o'tgan yilga nisbatan 19,5 foizga, aholi jon boshiga ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi esa 7528,9 ming so'mni, o'zgarish sur'ati 117,2 foizni tashkil etgan. Ushbu ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, umum hisobda iqtisodiyotda xizmatlar ko'rsatish sohasining asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha o'sish tendensiyasi kuzatilganligini ko'rishimiz mumkin. 1-jadval ma'lumotlari shundan dalolat beradiki, doimiy aholi soni 2010-2021-yillarda 22,2 foizga ko'payib, ko'rsatilgan xizmatlar hajmi aholi jon boshiga qariyb 3,14 martaga oshgan, ya'ni 2010-yilda 2398,6 ming so'mni, 2021-yilda esa 7528,9 ming so'mni tashkil etgan. Statistik tahlil natijalarida aniqlangan aholi jon boshiga to'g'ri kelgan xizmatlar hajmi 2-rasmda aks ettirilgan.

1-jadval

O'zbekiston Respublikasida aholi jon boshiga to'g'ri keladigan xizmatlar hajmi (ming so'm hisobida)

Yillar	Doimiy aholining o'rtacha yillik soni, ming kishi	Ko'rsatilgan xizmatlar hajmi, mlrd.so'm.		Aholi jon boshiga to'g'ri keladigan xizmatlar hajmi, 2020-yil baholarida, ming so'm
		Joriy baholarda	2020-yil baholarida	
2010	28562,4	27 126,8	68511,2	2398,6
2011	29339,4	35 196,3	80295,1	2736,8
2012	29774,5	44 386,0	92098,5	3093,2
2013	30243,2	55 872,8	105360,7	3483,8
2014	30757,7	68 032,1	120321,9	3911,9
2015	31298,9	78 530,4	13644	4359,4

			5,0	
2016	31847,9	97 050,0	15650 2,4	4914,1
2017	32388,6	118 811,0	17113 2,3	5283,7
2018	32956,1	150 889,8	18866 7,3	5724,8
2019	33580,4	193 697,8	21357 1,4	6360,0
2020	34232,1	219 978,5	21997 8,5	6426,1
2021	34915,1	284 165,4	26287 4,3	7528,9

Xulosa va takliflar.

Xulosa qilib aytish mumkinki, xizmatlar sohasini modernizatsiya va diversifikatsiya qilishni, uning tarkibini zamon talablariga mos holda o'zgar-tirishni amalga oshirishni optimal tarzda olib borish YaIMda qo'shilgan qiymat hajmini ko'paytirishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi. Shu nuqtayi nazardan xizmatlarning bozorda yangi-yangi o'nlab turlarini barpo etish, jumladan kredit kartalari orqali to'lovlar, internet-savdo, yangi savdo-sotiq markazlari, ovqatlanish oshxonalari, mehmonxonalar ochish, ta'lim xizmatlarini kengaytirish, turizm industriyasi kabilarni rivojlantirib, aholi tumush darajasi va farovonligini yuksaltirish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati :

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 11-maydagi "Xizmatlar sohasini jadal rivojlantirish chora- tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5113-son qarori. // Xalq so'zi, 2021-yil 12-may
2. Muxammedov M.M. va boshqalar. Xizmat ko'rsatish va turizmning nazariy asoslari. Monografiya.- Samarqand, SamISI, 2016.
3. Umarov, S. R. (1992). On the well-posedness of boundary value problems for pseudodifferential equations with analytic symbols. In Doklady Akademii Nauk (Vol. 322, No. 6, pp. 1036-1039). Russian Academy of Sciences.
4. Umarov, S. R. (1993). Some boundary value problems for elliptic equations with a boundary operator of fractional order. In Doklady Akademii Nauk (Vol. 333, No. 6, pp. 708-710). Russian Academy of Sciences.
5. Bafoevich, U. B., Rasulovna, K. R. N., & Ziyodulloevna, K. S. (2021). REACTION OF 1, 1, 1-TRIFLUOROMETHYL-4-PHENYLBUTANEDIONE-2, 4 WITH

- BENZOIC ACID HYDRAZIDE. INFORMATION TECHNOLOGY IN INDUSTRY, 9(3), 939-944.
6. Rasulovna, K. R. (2023). Complex Nickel (II) Compounds Based on Acylhydrazones of Aroyltrifluoroacetylmethanes. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 3(10), 3-5.
 7. Kochkarova, R. R., & Turgunov, E. (2023). IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING CHEMISTRY LESSONS AT SCHOOL WITH THE HELP OF DIFFERENT GAMES. American Journal of Applied Science and Technology, 3(10), 15-19.
 8. M.Z. Kuvatova, Sh.A. Turdiyeva, R.R. Kochkarova. (2023). USE OF VENN DIAGRAM AND NETWORK METHOD IN TEACHING THE TOPIC OF "IMPORTANT CLASSES OF INORGANIC COMPOUNDS" TEACHING METHODOLOGY IMPROVEMENT. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(10). Retrieved from <https://www.ijmrd.in/index.php/ijmrd/article/view/223>
 9. Марупова, М. Х., Кубаев, А. С., & Хазратов, А. И. (2022). УСОВЕРШЕНСТВОВАТЬ МЕТОДЫ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ ПАЦИЕНТОВ С СИНДРОМОМ БОЛЕВОЙ ДИСФУНКЦИИ ВИСОЧНО-НИЖНЕЧЕЛЮСТНОГО СУСТАВА. Евразийский журнал медицинских и естественных наук, 2(5), 164–167. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMNS/article/view/1632>
 10. Madina Hikmatuloevna Marupova, Aziz Saidolimovich Kubaev, & Alisher Isomidinovich Khazratov. (2022). THE ESSENTIAL ROLE OF DIAGNOSTIC AND TREATMENT METHODS FOR PATIENTS WITH TEMPOROMANDIBULAR JOINT PAIN DYSFUNCTION SYNDROME. World Bulletin of Public Health, 10, 141-142. Retrieved from <https://scholarexpress.net/index.php/wbph/article/view/1015>
 11. Кароматов, И. Д., & Гулямов, Х. Ж. (2017). Медицинские вопросы, освещенные в Библии. Биология и интегративная медицина, (4), 55-75.
 12. Gulyamov, X. (2023). INTER-ETHNICITY IN THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY IN UZBEKISTAN HARMONY AND RELIGIOUS TOLERANCE. Interpretation and Researches, 1(12). извлечено от <http://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1314>
 13. Умаров, С. (2017). Основные направления инновационного развития водного хозяйства и его поддержка. Экономика и инновационные технологии, (1), 43-50.
 14. Rustamovich, U. S. (2017). Features of innovative water management in the modernization of economy. TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research (TAJMMR), 6(1), 45-53.
 15. Toshtemirova Mokhira Makhmud qizi, & Jurakulova Durdona Shuxratovna. (2023). Parasites of the Oral Cavity. Genius Repository, 25, 19–20. Retrieved from <https://www.geniusrepo.net/index.php/1/article/view/176>.